

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articole și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oras și comitat Nr. 266

Din lumea celor mici.

Conferință ținută în 9 februarie de prof. Sabin Evușian.

(Urmare).

Dar să ne urmărim tovarășul. Observații numai acum după a 4-a lună. Scos din perină e mai viu; dus la masă — în brațe natural — intră în șirul copilașilor măricei. Șade, vrea să se ridice, dă din picioare, face ochi mari când vede ceva, întinde mâinile, și dacă ajunge le ncleașă bine. Privește întâiu obiectul, printr'o tresărire și arată plăcerea, și iute la gură cu el. Nu-i de mâncat? îl pune iarăș înaintea ochilor și-l privește încruntând din sprâncene, prima urmă a mâniei. Are p. u. *afecte* (emoții) și dac'o iai ca joc de cuvinte nu greșesc părinții, când zic, că copilul lor »afectează«. Dacă i-a plăcut obiectul, e destul de vartos și n'are gust rău, îl duce desnou la gură: îl mănâncă gîngeii, ce să-i faci dacă cresc dinții? Nu-i place?... Larg e locul pe jos. Alt lucru la rând și așa nainte, până obosește. Mai stă n' n' restimpuri, mai și ascultă. Ce te miri, doar își știe și numele. Ba își mai mișcă și buzele, ar voi să facă cum faci tu, căci doar peste »bru-bru« cu mâinile la buze a trecut de mult. — E ceva de mirat, că e *curios*, că vrea să observe și să imiteze totul? Zac în firea copiilor aceste *imbalduri sau impulsțiuni* de-a ști și a face totul. Dar când sunt mai mari, nu întrebă: »Ce e asta?« și urmează apoi zeci de întrebări »De ce ori?« »Pentru ce?« — »Minții copilului îi este plăcută cunoștința, cași ochilor lumina.«¹⁾ Și impulsziunile sunt începuturi de voință, ca instinctele, dar *începuturi de-o voință mai pronunțată* și mai superioară. Pe ele se bazează toată cunoștința, tot conținutul sufletesc al unui om, și din punctul ăsta de vedere cu tot dreptul se zice, că în primul sfert de an copiii n'au nici un conținut sufletesc. Tocmai de aceea însă dela a 4—5 lună începând trebuie să ne ocupăm mai intensiv cu creșterea lor. — În răstimpul acesta li-se dau copiilor păpușe — dacă sunt fete, — miei cu zurgălaie, câni și căluți cu clopoșele pe osia duor roate, și-anume cât se poate de colorate — cu colori neveninoase însă, — ca pe de-o parte să

desvolte vederea, de altă parte auzul, doi factori de mare importanță pentru dezvoltarea vorbirii. — Să le dăm cu încetul cât mai multe lucruri, să le observe, folosindu-ne de curiozitatea binefăcătoare a copiilor. — Și e lucru curios la apariență, e bine însă ca *deodată cu lucrurile* să le spunem și *numele* lucrurilor, numele corect și frumos, și de-atâtea ori de cîteori ni-se 'mbie prilej. Nu vom zice p. u. »luț« în loc de căruțu, nici »pușă ori pușă« în loc de păpușă, cu atât mai puțin »gigea,« »moasă« în loc de frumoasă, cum n'ar plăcea nici vorbele »meme« ori »me«, »tete«, »te« în loc de »mama«, »tata«.

Nu vă pare curios, ca să vorbești cu el despre acel obiect? Și-ășă nu înțelegi el ce spui, zadarnic i-ai tocă la urechi numele unui obiect de mii de ori — veți zice. — Observarea e corectă, nu uitați însă că copilul începe să imiteze, nu uitați, că încearcă din buzișoare, par'că și-le exercită pentru vorbire, și ian priviți-lucând și vorbiți, cum ascultă, cu câtă atenție plivește fiecare vorbă, și atât numai să ajungi să-i desvolți cu încetul auzarea aminte încă ar fi de ajuns. Dar să mergem cu ceva înainte, și vom înțelegi rostul. Când începe să vorbească de unde scoate atâtea vorbe?? Le-a învățat auzindu-le n'ncetat, și aceste vorbe i-s'au întipărit cu încetul în minte, și de'ndată ce știe vorbi și-le aminteste. Prin *atenție i-se desvoltă memoria, și memoria e vrăjitorul cuvintelor.* — Dată de ce nu e exagerată aceea grijă a unor părinți, ca să vorbească frumos în familie, și ca faptele lor să fie ca vorbele. Un gest al tău copilul îl prinde ca pe-o placă fotografică. Îl încearcă, îl repește și în urmă i-se prefacă în a doua natură. Încearcă apoi să-l depărtezi l. De altă parte se fac însă și exagerări. Ce lipsă d. p. să pui copiii pe buze din toate câte mînci și bei, chiar și rachiu. »Dă-i să guste și lui, descrește mititelul«. O fi, dar descrește în sensul creșterii sufletesti. Îi dai adică din toate, el vede lucrul ăsta, și mîne va plînge să-i dai și din ce n'ai vrea poate, dar el vrea acum, și »dăi-dăi« plînge, țipă, dă din mâni și din toate, membrele, și răsăful, iar în urma îndeplinirii *poftei* trezite *încăpășinarea* copilului tău e gata. La urmă, ori îi dai »na-na« peste ghiare, par'că el ar fi greșit

¹⁾ Locke o: c. § 88.

cevă, ori îl împaci cu vre-un lucru. În ambele cazuri însă te așteaptă poimâne și de aici înainte la scene la fel.

„Da, căci copilul începe acum să imiteze. Și *exemplele* rele din răstimpul asta începând nimicesc tot ce-i bun pân' atunci, și clădesc un edificiu de educație putredă. În aceste impulziuni de imitație rezidă curăția sentimentelor de mai târziu și tăria unei voințe bune. Dai morii material bun ori rău, le macină pe amândouă, vei strânge în saci însă bine ori rău, cum a fost materialul. Și dacă înaintea celor mici trebuie să fim cu grije în toate, cu atât mai vărtos se cere asta mai târziu, când — dupăcum vom vedea încurând — impulziunea de imitație e din ce în ce mai puternică.¹²⁾

În răstimpul dela 4—5 luni, pânăcând începe copilul să umble, vremea toată îi e absorbită cu curioșități crescânde, observări tot mai amănunțite și o impulzie tot mai activă de imitație. Creșterea dinților îl fac și mai neliniștit.

A dat el și pân' acum din mânuțe și picioare, și tot mai cu voie, ba decând e scos din perină, mai apoi desfășat, se mai și ridică. Șade, râde, își dă pe spate și iar dela 'nceput. *Vrea* să se ridice, de $\frac{1}{2}$ baremi, se sfoțtează, îi succede, și e satisfăcut, deaceea e vesel. Nici nu observi, că 'ncepe să se fărască pe mâni în pat, ori de-l lași... pe jos, și faci acum *tu* la rândul tău ochi mari, când într'o bună după prânza trezindu-se în leagăn, nu mai plânge ca de obicei, ci se svârcolește în tăcere, și numai ce-l vezi »*opa sus*«. S'a prins de rama cruciorului, și-acum *i-a succes* să stea în picioare. Bucuria lui, dacă-l pui jos. E absorbit în încercările lui. Încearcă să se ridice, cade și nu plânge. Mai dă odată, *mai* de zece ori, zile întregi, și dela o vreme-i vezi piciorușele tremurând de sfoțtare, dar nu se lasă, și-i succede să se ridice în fine și fără razim. Dar un moment numai, — răsul său de triumf, că se vede sus îl face îndată să-și piardă echilibrul, cade, și nici acum nu plânge, căci e *erou*. Iar dacă mamă-sa n'a grăbit la el cumva să-l pupe și să-i zică »Bravo dragule!«, se uită *el* triumfător în juru-i, căutând pe mama să-i zică par'că cu ochii: »Ai văzut, mamă!« — Părinții, cari lasă copilul să 'nvețe singur să umble, *din propria lui voință și putință*, pot să-i zică: »Bravo, dragule!«¹³⁾ — Voința tare dusă la 'ndeplinire, curajul întotdeauna trebuie laudat

¹²⁾ Smiles-Petrescu o. c. pag. 39 și 93: Cel mai de seamă mijloc educativ, în tot cursul vieții în familie, în școală, în societate, este *exemplul*. — Și iarăș: „Faptele să-ți fie de acord cu vorbele, căci nimic nu influențează mai mult asupra copiilor, decât ceea ce văd la alții făcându-se“.

¹³⁾ Kant o. c. 68—72: „Ceeace importă în primul rând e ca 'ntotdeauna copilul să se ajute singur“ — „Baba oarbă d. p. se joacă în dorința de-a ști cum ar putea ei să se ajute, când ar fi lipsiți de vre-unul din simțuri“.

și încurajat. Ba să-l mai țini pe pace acum pe micul erou. Se scoală și 'ncearcă *primul pas*, și cade și iar cade până-i succede să mai pună unul lângă el. De aici apoi drumul e ușor. Un pas și cu un pas., și dela un scaun la altul, dela masă la dulap, pelângă pereți în cel mai rău caz până la o altă mobilă nu-i o lume. — Ba, dacă în bucuria asta familiară ai tăi se pun în cerc pe scaune, că eroul zilei să fugă dela unul la altul, te mai și păcălește, făcându-se că pleacă într'o direcție spre mama, și-apoi iute se 'ntoarnă și se repede la tata. Râd toți, râde și el. Cei mari râd, că micul e »strengar« și »a făcut o glumă inteligentă«, — el bietul râde de bucurie, că i-a succes noul exercițiu de întoarcere în fugă. Și fuge de aici înainte tot cu mai multă îndemănare. Mai împletecește el la picioare, dar dacă cade și *nu-l observi, nu plânge*. Dacă însă vede, că te 'ngrijești, ba mai adaugi »O, sărăcuțu, s'a lovit«, apoi nați-o frântă, că *ți-am dres-o!*. Cei mai mulți părinți, ca să-i mângăie zic atunci: »Na, na, piatră ori dulapule ori ce e, te *bat* eu pe tine, că mi-ai lovit pe Puiu!«, și dau în obiectul respectiv, pân' ce face Puiu, apoi o sărutare și lasă-l singur. Ce face acum copilul?! Cade iarăș nu plânge dar îi ssunt umezi ochii, ca să aibă drept să *bată și el* piatra. Și dai-dai cu piciorul ori cu bățul, pe care a avut grije să-l observe pentru un prilej dat. Și bate azi, bate mâne, câteori i-se umezesc ochii până ce i-se usucă boabele dintre pleoape. Și-așă copilul nostru, din greșala părinților, știe bate înainte de-a ști ce e »băț« și »a bate«. Și-atunci *ne mirăm*, dacă e crud când e mare, răsbunător, fără milă și necruțător nici față de bietealele păsărele și cuiburile lor!.. Dintr'o greșală mică... păcate nenumărate!..

Din plăcerea ce-o arată copilul de mic, când își poate mișcă în dragă voie membrele, din nevinovata fericire ce eradiază din întreaga lui ființă când se vede întâia dată sus, fericire care isbucnește în tonul *ua*, dupăce înainte dădea numai pe *ue* și *oa*, reiese o nouă *impulziune de mișcare și activitate*, cea mai însemnată impulziune pentru creșterea lui trupească și sufletească. Nu-i pasă lui de legea gravitației, *tot e viață și mișcare*. Caută jocuri, caută distracții, și-acum impulziunea de cunoaștere (observare) și de activitate sunt surori. Urmează periodul de cea mai vie activitate sportană. Nisip, praf, gard... lui i-e tot una. Se vâra, se tăvălește, sare; ochii-i umblă, deopotrivă pe jos și prin înălțimi; nu-i pod să nu ți-l urce. »Nu sări dragule, că te lovești!« »Jos de-acolo!«.. Aș, firea nu-l lasă în neactivitate. — Și sunt unii, cari pedepsesc pe copii, sârmanii cari nici 10 minute nu pot stă în liniște, și chiar și 'n pat — obo-

și de trudă — încă se mai svârcolesc, pân' ce cad ca »pui de curcă« — cum e vorba. — *La Englezi* părinții lasă pe copii să sară șanțuri, rampe, și dacă le succede îi îmbărbătează prin laude; *la noi*: »Nu dragule, te văd oamenii, nu e cuviincios«, în loc de »Nu e voie (permis)«. ¹⁴⁾

Și-acum vin la rând cei ce-au dubitat în faptul, că dacă copilului de mic îi povestești și de mii de ori îi repeești numele obiectelor din jurul lui, el le poate învăța. — Să vedeți, că 'nvață tot atât de ușor, cât de ușor imitează. — Vorbirea încă e imitație. Prin vorbirea frumoasă și corectă a părinților și prin imitarea ei întocmai din partea copilului, câștigă copilul *simțul de limbă*. Pân'acum vorbii numai în țipete: *oa și ue*, apoi a zis *mamu* și *tata*, *dăi-dăi*, câte-un *g*, *e*, iar când a 'nceput să umble, de mirare, a scăpat tonul *ua*. Rând pe rând scoate acum cuvinte din dicționarul său viu. Am trei nepoți. Când al doilea nepoțel începui să vorbească, cel mai mare (de 3 ani) căpătase niște bomboane. Acesta mirat de surprinderea neașteptată exclamă »a.« Cel mic auzi pe »a« și gustând și el din bomboane, și plăcându-i pe semne, zise »a bune!«. Și decâteori plecă străunchiul său la oficiu, îl petrecea până la poartă, și pânacând îl pierde din vedere îl petrecea tot cu *dorința* »a multe *Nelu Pilu, otata*«. — adecă »Otata!« (bunicule) — așa-i zicea unchiului — »adă a (bomboane) multe lui *Nelu* (adecă lui: *Ionel*) și lui *Pilu* (adecă fratelui său *Mișulică*, căruia însă el îi zicea *Pilu*, prescurtat din copilul). Și cerea și pentru frate-său, fiindcă-și aducea aminte că el i-a dat cele dintâi bomboane. Cu denumirea asta de *Pilu* încă e interesant cazul. Eră numai cel mai mare băiat, *Mișulică*. Începuse să vorbească pe vremea, când se născuse frățiorul *Ionel*. Având dela o vreme și el intrare liberă, a auzit țipete din cărucior. S'a oprit, și-a pus degetul înaintea ochiului stâng, par'c'ar fi zis: »Tăceți și ascultați!«, și necunoscând pân' atunci decât pe verișoara sa, ceva mai răsărită decât el, căreia el îi zicea »*țifa*« = fetița, iar ea lui »*baātu*« = băiatul, a zis: »*A, țifa!*« — Mătușe-sa i-a zis: »Nu-i fetiță, dragă, că-i băiat!« »*Nu baātu*« — zise atins în ambiție *Mișulică*. Mătușa a 'nțeles îndată și a adăugat: »Ba da, dragă, el e băiatu, iar tu copilu«. Deatunci tot *Pilu* s'a numit pe sine însuș, iar pe *Ionel* tot »*Baātu*«, până mai târziu, când a ajuns la cunoașterea sa proprie.

Urmează, că la început copiii exprimă numai vocale (oa, ue), mai târziu și consonante (ng, că). În a 10-a lună e mai atent la vorbirea celor

din jurul său, în a 11-a lună pricepe deja bine toate cuvintele și încearcă să le imiteze. Îi succede să le rostască însă numai târziu, dela 1½—2 ani. — Atunci le rostește, cum le-a auzit. Într'o familie, unde copiii vorbesc rău, deduci cu o siguranță la izvorul răului pușin măgulitor pentru părinți. Greșeli fac copiii la 'nceput în orice caz; acestea sunt însă defecte trecătoare, provenite din dezvoltarea organelor vocii, a auzului, ori din lipsa dinților, d. e. »maie« = mare, »pate« = bate, »sade« = sade etc. ori, că fiind să spună prea multe, mână vorbele și începe să gângăvească. Niciând să nu lăsăm însă copiii să vorbească iute, ci numai rar și respicat, fiindcă un defect neluat în seamă ușor se aclimatizează. — Asta e *perioda trompetelor și a tobelor*, cari ascuțesc auzul și întăresc plămâni și organul vocii. — Nu-i destul atât! Dacă am vorbit cu el pân' acum, când el nu vorbea, acum să *convorbim* cu el. Arătăm obiecte, să le vadă, pipăie, îi spunem numele și la urmă mai spunem și *câte-o poveste* potrivită despre acel obiect. În fiecare zi una numai și încă ar ajunge. În felul asta copilul nu 'nvață numai nume; ci deodată cu numele are și chipul obiectului (reprezentare). Să tindem apoi, ca copiii să 'nvețe *limba mamei lor curată și dulce cum e*, căci altcum când vor fi mari, durere, vor vorbi ca mulți azi o limbă stălcită românească, dacă o vorbesc peste tot și nu se rușinează de propria lor limbă. Simțul și dragostea de limbă familia o dă. O singură limbă să 'nvețe întâiu copilul, are vreme de alte limbi în anul al 9-lea, an fixat de rezultatele mai nouă pentru o limbă streină, căci în hiperzelul nostru de-al îndopă cu 2—3 limbi, ajungem, că nu vor vorbi bine niciuna.

(Va urmă).

Predică

la Sfinții Vasile Grigorie și Ioan.

de Gheorghe Gavra.
stud. c. III teol.

Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să mărească pre Tatăl vostru cel din ceruri. (Mt. 5, 16.)

Iubiților creștini!

Acestea cuvinte le-a zis Mântuitorul nostru Isus Hristos învățăceilor săi, când i-a trimis să străbată lumea dela o margină la cealaltă, acesta a fost sfatul, care l-a dat Isus Hristos învățăceilor săi, când i-a trimis să luvețe pe cei ce vor să primească învățăturile lui. Această a fost merindea, care a primit-o învățăceii dela stăpânul lor; adecă, ca credința și cunoștința lor despre D-zeu și despre Isus Hristos să o arate și prin fapte, nu numai prin vorbe, căci vorbele și cuvintele

¹⁴⁾ După Thomas: „Educația în familie“. E interesantă observarea lui Kant o. c. 96: „... Copiii, îndeosebi băieții, iubesc mai mult pe tații decât pe mamele lor, din pricina că mamele nu-i lasă să sară, să alerge..., tatăl dinpotrivă îi duce pe câmp și-acolo îi lasă în voie...“ Comp. Locke o. c. § 33.

trec iute. Ei deși se folosesc de cuvinte pătrunzătoare și cuceritoare, cu toate aceste cuvintele fără fapte sunt moarte. — Aceasta merinde le-a fost de ajuns simplilor lui învățacei și apostoli, ba au dat din destul și tuturor acelor, cari doreau, cari-și deschideau inimile pentru primirea luminatelor și dzeștilor învățături. Și pe aceea, cari nu s'au îndoit a fi prietini de suferințe cu apostoli, biserica totdeauna i-a cinstit, ca pe aceia.

Așa vine biserica noastră ortodoxă și prăznuiește azi aducerea aminte a celor trei mari dascăli ai bisericii, alui Vasilie cel mare, Grigorie de Nazians și Ioan Gură de aur.

Azi serbează biserica noastră pe acești trei mari ierarhi întocmai ca pe apostoli, pe cei trei luminători mari, pe cei ce luminează lumea cu razele dumnezeștilor lor învățături. Azi ne aducem aminte de cei ce adapă toată făptura cu apele cunoștinții de Dumnezeu.

Acești trei ai lumii mari dascăli, cari au trăit prin secolul al patrulea, inspirați de învățăturile despre iubirea de aproapele, despre iubirea vrășmașilor, n'au întârziat a face și ei întocmai cum au auzit că au făcut sfinții apostoli, în frunte cu învățătorul lor. Și ei au luat și au gustat din aceea merinde, din care a dat Isus învățăceilor săi adevăta: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să mărească pre Tatăl vostru cel din ceriuri“.

Așa vedem pe Vasilie cel Mare, că îndată ce scapă de sub mâna buniciei și a mamei sale, dela cari capătă o creștere foarte bună s'a mulțumit de a primi ori și ce post ce i-s'a dat, pentru că avea mai mare dragoste și atragere către viața singuratică, își împărți toată averea între săraci, și se retrase să trăiască în viața singuratică. Și faptele lui, cari întru adevăr lumineau înaintea creștinilor, nu se trecură cu vederea, ci li aleseră pe Vasilie de Archiepiscop în Cesarea.

În timpul acesta împăratul Valent ridică persecuțiune contra creștinilor. Voind împăratul să câștige pe Vasilie pe partea lui ca să poată sprijini tot mai mult credința care o învăța Arie, trimise la el pe guvernatorul său cu numele Modest ca să-l combată, dar nu i-a succedat. Văzând trimisul împăratului că nu-și poate îndeplini scopul, a început să-l amenințe pe Vasilie, că-i va lua averile; la ce Vasilie li răspunse: „Înzadar mă ameninți cu luarea averilor, căci nu vei găsi la mine nimic, afară de vestmintele ce le vezi pe mine și câteva cărți“. Atunci li zise trimisul împăratului: te voi excomunica, te voi trimite în altă țară. „De aceasta încă nu mă tem zise Vasilie, căci tot pământul e alui — Dumnezeu, căruia li slugesc. Ori aci, ori acolo unde voești să mă trimiți, tot aceluia Dumnezeu mă voi închina și aceluia Dumnezeu, care e acum cu mine aci, tot acela va fi și acolo“. — Văzând guvernatorul împăratului, că nu poate reuși cu el văzând atâta nepăsare la cuvintele sale și atâta opunere li zise lui Vasilie, că moartea te așteaptă, dacă nu te vei supune. La ce Vasilie li răspunse cu mai mult zel creștinesc: „De moarte nu mă înfiorez, căci moartea mă va uni mai iute cu părintele meu, Dumnezeul meu, moartea o doresc de mult“.

Iată iubitor creștini omul credincios, iată suflet creștinesc. Ce s'a gândit Vasilie la avere la viață, peste toate mai mult eră mărturisirea despre învățăturile lui Dumnezeu. — Iată iubitor creștini faptele celea cari au luminat înaintea creștinilor și după cari biserica li dete numele de Mare. Unde este azi iubitor creștini omul, care își dă totul pentru învățăturile lui Hristos; numai pentruca acelea să rămână neștirbite? Unde este omul, care să zică frica de moarte nu mă

îngrozește, moartea o doresc, dar nime nu mă va putea abate, nime nu mă va putea despărți de învățăturile Dumnezeesului Isus.

Și oare ce ridică pe om din nepriceperea și neputința sa, către înțelepciunea și mărirea lui Dumnezeu? Ce încoronează pe om cu mărire și onoare? Iată ne spune însuși Domnul Hristos prin cuvintele sfintei Evanghelii: „Cela ce va face și va învăța, acela se va chema mare împărăția ceriurilor“.

Lumina învățaturii este iubitor ascultători, care pe deoparte deșteaptă pe om din întunerecul neștiinței și nepriceperei; pe de altă parte însă îl conduce la alegerea faptelor, cari fapte li deschid calea perfecțiunii și a dragostei către Dumnezeu.

Intr'un sinod s'a născut ceva neînțelegeri pentru alegerea de Archiepiscop al lui Grigorie, la ce Grig zice celor ce nu se puteau înțelege: „Bărbați compăstori ai turmei lui Hristos, vă rog în numele sfetei Treimi să depuneți cu bine și cu pace neînțelegerile voastre, iar dacă eu vă sunt cauza desbinării, nu sunt mai bun decât proprocul Iona, aruncați-mă în mare, numai neînțelegerea să înceteze“.

Iată iubitor creștini omul iubitor de pace, iată omul iubitor de buna înțelegere. Numai pentruca între membri sfintei sale biserici să fie buna înțelegere, pentruca în sinul bisericii să fie pace, el jertfește ori și ce până și viața: — Și dacă ne vom uita între membri bisericii noastre, ce vom vedea? Aici nu vom auzi, că unul sau altul va zice: Decât să fie neînțelegeri pentru mine, mai bine să fiu delăturat din șirul vostru. Vedem cu totul altceva, că dela cel din urmă slugitor al bisericii, este contra părerii celuilalt și între așa stări cum va înainta biserica și oare dela cine poate aștepta biserica să înpte cu trup cu suflet pentru ea decât dela fii săi?

Sfântul Grigorie a zis: decât biserica mea să suferă ceva pentru mine, mai bine mă jertfesc. Și oare ce l-a îndemnat pe sfântul Grigorie să se jertfească pe sine, dacă va cere timpul, nimic altceva, decât lumina învățaturii și dragostea față de Dumnezeu și de biserică. Cu atâta căldură vorbea despre adevărurile Dumnezești, încât li numără creștinii: „Cuvântătorul de Dumnezeu“. Tot dragostea către învățăturile lui Hristos și către biserică l-a făcut pe Ioan Gură de aur să zică în ceasul morții: „Hristos este viața mea, iar moartea, câștigul meu. Fie numele Domnului binecuvântat“.

Fie-care cuvânt al acestor mari dascăli este o lumină. Aprindeți luminele aceste în inimile voastre și veți vedea cu alți ochi cerul și pământul.

Ca un îndemn să ne fie viața și faptele acestor trei mari dascăli, cari au răspândit lumii lumina cea curată a învățaturii lui Hristos, pildă să ne fie acestia cari au înfruntat atacurile îndreptate contra întregității bisericii lui Hristos. Și numai atunci li vom putea urma, dacă ne vom face prietini și primitori de lumina învățaturii, care deșteaptă pe om din întunerecul neștiinței. — Omul lăsat de sine abia s'ar putea ridică deasupra altor animale; dar nici de cum nu s'ar putea înălța la treapta aceea; în care să se poată numi întru puțin mai mic decât îngerii, ba lăsat omul în mâna ispitelor el ar rămânea în neștiință, în nepricepere și în loc de a se înălța la cunoașterea lui Dumnezeu, aproape de mărirea și onoarea îngerilor, el s'ar pogori pe calea patimilor și a răutăților, aproape de sălbăticia și cruzimea fiarelor.

Pentru a se ridică omul din vârtejul patimilor, pentru a fi încoronat, pentru a se chema mare întru împărăția lui Dumnezeu, el e dator a face și a învăța.

— A învăța el însuși, ascultând cuvintele acelor care având înțelepciunea vieții și lumina cunoștinții de Dumnezeu sunt chemați anume pentru a desleptă, lumina și a învăța poporul, arătându-i chemarea și datorința lui. Apoi ascultând această învățătură și primindu-o în inima sa el e dator a o lăși mai departe, căci nu se cade lumina aprinzându-se să se astupe ci trebuie pusă în lumină, ca să lumineze tuturor celor din casă. Să lumineze dar iubitorii creștini lumina voastră în casa voastră, în familia voastră, înaintea fiilor vostri nepricepuți, cari având în sine dorul fierbinte de a ști și a învăța cum îl vei învăța tu părinte pe fiul tău de mic, cum îți vei face tu datorința față de el, așa își va face și el față de tine la bătrânețe ta, față de Biserica ta și față de neamul tău. Iată ce zice apostolul Pavel lui Tit, care avea să fie ca un părinte: „Să îndemni pe cei tânări să fie întru întreagă înțelepciune, întru toate să fie exemplul de fapte bune, întru învățătură, nesticăciune, cinste“.

Fieșterea părinte trebuie să fie un exemplu de fapte bune, fiecare părinte să fie pentru familia sa, ceea ce a fost sfinții Vasilie, Grigorie și Ioan Gură de aur pentru biserica lui Hristos și acela părinte se va desfăta cu ceata sfinților și aleșilor lui Dumnezeu în veci, amin.

CRONICA.

Rugare. Multonoratele Oficii parohiale, cari au primit apel și listă de colectă în favorul sfintei biserici gr. or. române din Vinga, și încă nu au retrimis aceea colectă, sunt rugate a retrimite lista cu — ori și fără — rezultat, cu posibila urgență ca să ne putem face socoteala ce ni s'a impus. Oficiul parohial gr. or. rom. din Vinga.

Preot distins cu brâu roșu. Părintele Atanasie Todan din comuna Checia a fost distins de conzistorul din Arad cu brâu roșu.

Reto-românii din Elveția. În foaia „Néplanitok Lapja“ nr. 4. Mézáros Jenő cu titlul „Călătoria mea de studiu“ publică câteva notițe interesante despre Românii din Elveția. Cred că notițele aceste vor interesa publicul românesc care abia a auzit câte ceva despre Românii din aceea țară a libertății și egalității adevărate. Pentru aceea îmi permit a redă aci câteva pasaje cari privesc starea acestor români din Elveția. Iată pe serie autorul: Planul călătoriei științifice ne-a îndreptat spre institutul preparandial din Graubünden, spre a vedea cum pregătește acel institut elevii de altă limbă la studierea cu succes a limbii germane. Dar procedura nu e uniformă, pentru că d. e. institutul de 4 cursuri din Lausanne, limba germană e obiect obligator, pe când institutele de 3 cursuri, aflătoare tot în acel edificiu, dar în respectul afacerilor școlastice cu totul deosebite, și în cele 2 școli de praxă elementară, limba germană e facultativă. În cantonul Graubünden cu teritoriul său bogat în munți și văi, cam așa sunt în consonanță și referințele variate ale populației. Din 105.000 de locuitori a cantonului 48.937 sunt Germani, 36.508 Români, 17.883 Italieni. Locuitorii români ai cantonului Graubünden sunt urmașii Romanilor rămași după căderea imperiului roman apusan, cari în văile înconjurate de munți și-au păstrat neamul, limba, obiceiurile și moralul și au luat parte la toate mișcările culturale și politice a cantonului. Ce privește religia, locuitorii din Ober și Unterengadin sunt reformați iară

cei din Oberländer rom. cat. Limba dezvoltată sub influență germană e o ramură a marelui familii romane. Limba lor are 2 dialecte principale: ladină care se vorbește în ținuturile Engadin, Abbula și Münstertal și *Welsche*, care îl vorbește în ținuturile Oberland, Oberhalbstein și Schams. Nu putem să facem aci o comparație între dialecte și între limba Romanilor cari locuiesc în Ungaria, dar pentru aceea nu va fi fără interese a citi câteva cuvinte din ele:

L. română din Untereng	L. română din Oberländer	Limba noastră
Püsch	iglesch	ușă
la parait	la preit	părete
la sopcha	la stuga	scaun
cotschen	tgiettschen	roșu
nosch	A ehat	râu
donbror	dumbror	numără
discourer	plidar	vorbește
il prum	iglemprem	primul
la	len	acolo

Românii din Graubünden își cultivă limba cu sârguință. Au literatura lor deosebită și 2 societăți literare „Rätho-romanische Gesellschaft“ și „Ladinische Gesellschaft“. Aceste societăți literare țin prelegeri populare, edau opuri literare și călindare, controlează propunerea limbii române în școli, și în fiecare an aranjează în deosebite locuri mari adunări populare unite cu prelegeri și petreceri. Să alipse cu țarie de de limba lor, dar pentru aceea limba germană o învață și o vorbește bucuros. Aspirații deosebite naționale nu au și cu mândrie să declare de cetățeni elvețieni. Cu Românii din România nu au legături și nu i cunosc mai de aproape. Învățătorii Romanilor și Italienilor din cantonul Graubünden cresc sub aripile institutelor pedagogice din Chur-Pianul institutului preparandial în multe puncte sprijinește elevii de limbile română și italiană. Anume a) Limba germană o învață în grupuri deosebite, Românii în câte 5 ore pe săptămână, Italienii în 7, 4 și 3 ore. b) Institutul împărțesește pe elevii Români și Italieni de o instrucție separată în limba maternă. Românii după cele 2 dialecte învață în 2 grupuri în cl. I. II și a III-a pe săptămână câte 2 ore. Italienilor în decursul celor 4 cursuri în câte 4 și 3 ore li-se fac cunoscute limba, legile și literatura lor. c) Italienii să mai împărțese și de favorul, că istoria și fizica o învață în limba lor proprie.

Carmen Sylva — și Englezii. „Societatea regală literară“ din capitala Angliei a ales de membră de onoare pe „Mama orbilor și a raniților“ pe Maj Sa regina României adevărata preoteasă a idealului.

Institutul sudost european. În săptămâna trecută s'a deschis — din inițiativa dlor Iorga și Murgoci Inst. Sudost. european mult salutat de regele Sârbiei, al Bulgariei și de Constantin al Greciei. Scopul institutului e să organizeze cercetările științifice privitoare la țările din „Peninsula balcanică“. Acest institut unic în vechea Europă e de o importanță foarte mare; el are să facă din Capitala României un centru în ale științelor și artelor sau ale culturii în general în părțile Sudostice europene.

O idee salutară. Bucureștii capitala României a luat dispozițiile necesare și totodată îmbucurătoare ca dejă din primăvară să se înceapă lucrările pentru 3 parcuri în jurul capitalei, cari să fie anume pentru copiii diferitelor școli din capitală, cari să aibă de aerul închis între cei 4 pereți ai caselor, să aibe unde să petreacă ceasuri de veselie și bucurie copilărească.

Cronica bibliografică.

A apărut revista pentru literatură, artă și știință „*Lucașfărul*” Nr. 3 1914 cu următorul cuprins bogat și variat: Gh. Pădure: Primejdia „impăcării”. Manea Basarabă: Gorunul!. Ciobanul (poezii). Get. C. Tăslăuanu: Nicolae Iorga. I. Agărbiceanu: Povestea unei emigrări. Maria Cunțan: Glas din stele (poezie). I. N. Părvulescu: Sonet (poezie). Radu S. Dragnea: Poetul Șt. O. Iosif. I. N. Părvulescu: Cântec (poezie). I. Dragoslav: Isprăvile Zuzei. Cronici. Ilustrațiuni.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr. ort. română din Topolovăț (Nagytopoly) tractul Belințului se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „*Biserica și Școala*”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani numerari 1000 cor. — și întregirea dela stat. 2. Pentru conferințe 20 cor. 3. Paușal de cancelarie 10 cor. 4. De fiecare înmormântare 1 cor. 5. Locuință frumoasă în natură cu grădina de legumi, grajd pentru vite, șopron și cămară pentru bucate și fântână în curte.

Petițiile concursuale, ajustate conform Regulamentului în vigoare, se vor adresa comitetului parohial, pe calea oficiului protopresbiterial gr. ort. român din Belinț (Belencze Temes megye) în termenul concursual; iar reflectanții tot înăuntrul acestui termen sunt poftiți a se prezenta într-o duminică ori sărbătoare în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Alesul învățător va presta și serviciile cantoral în și afară de biserică, nu altcum și agendele ca notar al comitetului și sinodului parohial, fără altă remunerație.

Preferiți vor fi dintre reflectanți, cei destoinici în a conduce corul.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârb* protoprezbiter.
—□— 1—3

Pentregirea postului de învățător conf. gr. or. rom. din Târgoviște, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „*Biserica și Școala*”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 360 cor.
2. 13 măși metrice naturalii, parte grâu, parte cucuruz, prețuite toate în 156 cor.
3. 4¹/₂ jugăre pământ prețuit în 200 cor.
4. 12 metri lemne à 6 cor. metrul 72 cor.
5. Completarea salarului până la 1200 cor. se așteaptă dela stat.
6. Locuință în natură, cu supraedificate și grădina de 1/2 jugăr, lângă ea.

O chilie deocamdată se folosește de capelă.

7. Pentru participarea la conferințele învățăto-rești 20 cor.

8. Pentru scripturistica 10 cor.

9. Unde este poftit, dela mort cu liturgie 1 cor. fără liturgie 40 fileri.

Darea după pământul ce-l beneficiază, o poartă învățătorul.

Alesul e dator să presteze serviciile cantorale, în și afară de biserică, fără altă remunerație.

Reflectanții sunt poftiți a-și așterne petițiile, instruate cu documente originale, și intrucât sunt aplicați, cu atestat dela concernedul protoprezbiter, comitetului parohial di: Târgoviște, pe calea oficiului protoprezbiterial al tractului Belinț (Belencze, Temes-megy) în termenul concursual și, tot în acest termen, a se prezenta într-o duminică sau într-o sărbătoare, în s. biserică din Târgoviște, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârb* protoprezbiter.
—□— 1—3

Pe baza înaltului ordin konzistorial cu ad Nr. 886/1912 prin aceasta se escrie din nou concurs pentru îndeplinirea parohiei a II-a din Kurtakér (Curtacher) resistemizată prin concluzul Ven. Sinod eparhial cu Nr. 53/908 cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1. Sesiunea dela parohia foastă redusă în estenziunea ei de astăzi împreună cu dreptul de pășune. 2. Unul din intravilanele parohiale. 3. Stojele legale și eventuala întregire dela stat.

Alegându-l va fi obligat a propune religiunea în una din școlile noastre confesionale fără altă remunerațiune precum și a predică la rândul său. Alegându-l va fi obligat a suportă regulat toate dările publice după beneficiu.

Fiind parohia clasificată de clasa I (prima) dela reflectanți se pretinde clasificatiunea prescriasă prin concluzul Ven. Sinod eparhial Nr. 84/II din 1910.

Reflectanții sunt obligați a se prezenta în cutare Duminică ori sărbătoare în sf. Biserică din Curtacher spre a-și arăta desteritatea în cele ritualae și oratorie, iar recursurile ajustate cu toate cele recerute și atestat de serviciu, adresate Comitetului parohial; a le înaintă P. O. Oficiu protopopesc din Világos (Șiria).

Kurtakér, (Curtacher) la 26 ianuarie (8 februarie) 1914.

Atanasiu Hălmăgean
preș. com. par.

Adrian Ungurean
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihail Lucașu* protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din Ignești (Ignafalva) se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „*Bis. și Școala*”.

Emolumente: 1. În bani 200 cor. 2. Naturale 138 cor. 40 fil. 3. pentru lemnele inv. 120 cor. 4. 10 jug. pământ 80 cor. 5. Scripturistica 10 cor. 6. Conferință 10 cor. 6. Locuință și grădina.

La recourse sunt a-se alătură în original următoarele documente: 1. Extras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Alesul va prevedea strana fără altă remunerație. Recursurile adresate către comitetul parohial din Ignești sunt a-se înaintă P. O. Oficiu ppresbiterial din Buteni (Körösbökény), având reflectanții a se prezenta în cutare Duminică ori sărbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin* ppbiter insp. școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din Buteni devenit vacant prin trecerea în stadiul de penziune a învățătorului Petru Perva se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „*Biserica și Școala*”.

Emolumente:

1. Din cassada epitropiei culturale 920 cor.
2. Rescumpărarea lemnelor învățătoarești 80 cor.
3. Conferința învățătoarească: 20 cor.
4. Scripturistica 10 cor.
5. Cvartir eventual relat de cvartir.

Alesul va fi obligat a provedea străna și învățământul școlii de repetițiune, nu altă străna și instrună și conduce cor cu elevii școalelor confesionale din loc, fără altă remunerație.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a aplică pe alesul la oricare despărțământ de clase.

La recurse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Extras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Absolvenții de 4 clase gimn. ori civile vor fi preferiți.

Recursele adresate comitetului parohial din Buteni sunt a se înaintă P. O. Oficiu pbbiteral din Buteni (Körösbökény), având reflectanții a se prezentă în cutare Duminecă și sărbătoare în s. biserică spre a-și arată desteritatea în cant. și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin* pbbiter insp. școlar. 2—3

Pe baza ordinului Ven. Consistor de sub Nr. 3552/B. 1913., din nou se publică concurs pentru îndeplinirea postului de paroh din Chișlaz (Vámosláz), parohie de cl. II, cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan, pe lângă următoarele emolumente:

1. Locuință bună cu 3 odăi, bucatărie, cămară, supraedificate de lipsă, și grădină.
2. Pământ parohial 17 jug. a) 1600 □ st. arător.
3. Drept de pășunat pentru 6 vite.
4. Bir dela fiecare casă cu pământ 1, dela casă fără pământ $\frac{1}{2}$ vica grâu, săcară ori cucuruz, sau răscumpărată vica a 2 cor. 50 fil.
5. Stolele uzuat și anume: botez 80 fil.; cununie 6 cor; sfeștanie 1 cor; maslu 2 cor; înmormântare mică 2 cor., mare 6—12 cor.
6. Întregirea dela stat. Darea după beneficiul preoțesc o supoartă alesul.

Parohul va avea să provadă catehizările școlărilor dela orice școală din comună, fără să pretindă dela biserică ceva remunerațiune specială.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiți, cu recursele ajustate, adresate comitetului parohial din Chișlaz, să le înainteze oficiului protopopesc din Oradea-mare (Velența), având — cu stricta observare a prescrișelor din Regul. p. parohii, a se prezentă în vre-o Duminecă sau sărbătoare în sf. biserică de acolo, pentru dovedirea desterității în cele rituale și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrei Horvat* protopop. 2—3

Pe baza rezoluțiunii Ven. Consistoriu Nr. 3603/913 se escrie din nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”, pentru îndeplinirea parohiei de clasa (I) primă

devenită vacantă în Ianova (Temesjenő, protopresbiteratul Timișorii) prin moartea parohului Petru Petrovici pe lângă următoarele emolumente:

1. Una sesiune parohială indusă la cărțile funduare sub Nrul 271, dimpreună cu intravilanul și estravilanul aparținător.

2. Stolele legale.

3. Birul legal și anume: după o sesiune de pământ 60 litre după o jumătate ($\frac{1}{2}$) sesiune 30 litre, după ($\frac{1}{4}$) un pătrar sesiune 15 litre, iar jelerii 8 litre în grâu curat.

4. Alte venite accidentale și eventuala întregire dela stat.

Alesul are să supoarte toate sarcinile publice după întreg beneficiul său, are să se îngrijească însuși de locuință și să catehizeze fără altă remunerație la școlile confesionale din loc, iar în dumineci și sărbători când e de rând cu slujba să predice și vestească cuvântul lui Dumnezeu în sfta biserică.

Parohia fiind de clasa primă se recere ca recursele ajustate cu documentele recerute pentru parohii de clasa primă conform regulamentului din vigoare adresate comitetului parohial din Ianova să le subștearnă Preaonoratului Oficiu protopresbiteral gr. ort. rom. în Timișoara (Temesvár Gyárváros). Reflectanții vor avea să se prezente pe lângă stricta observare a §-lui 33 din Regulamente pentru parohii în sfta biserică din loc spre a-și arată desteritatea omiletică și rituală.

Dat în ședința extraordinară a comitetului par. gr. ort. rom. din Ianova (Temesjenő) la 2/15 sept. 1912.

Dimitrie Pelici
preș. com. par.

Alexiu Patci
not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Ioan Oprea* adm. protopresh. 3—3

CĂRȚI BISERICEȘTI CU LITERE LATINE:

Penticostarul, leg. în piele roșie	14.—
Cazania	14.—
Molitvelnicul	14.—
Triodul cu strajnicul	27.—
Octoichul mare	27.—
Mineile 12 vol. pe 12 luni leg. în piele	186.—
Apostol	11-50
Evangelia, cu litere latine	25.—

De vânzare la:

Librăria Diecezană, Arad.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36—200 cor.
Potire de sticlă	10 cor.
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4—100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20—100 cor.
Candele de argint dela	6—100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	15—50 cor.
Litier argint china	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8—100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	9 cor.
Evangelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100—130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazană, Mineile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.